

ВАРНЕНСКИ КОРЕНЯКЪ

Органъ на Културно-Просвѣтното Икономическо Дружество Варненски Коренякъ

Год. абонаментъ 25 лв.
Излиза двуседмично

Редакция и администрация въ клуба
— Варна, „6-й Септемврий“ № 29.

Обявления се приематъ
по споразумение

ВАРНЕНСКА ГРАДСКА ОБЩИНА
Културно Просвѣтно и Икономическо Д-во „Варненски коренякъ“

ПОЗИВЪ

къмъ Варненскитѣ грандани и кореняци

На 9 августъ (27 юлий ст. ст.) — Св. Пантелеймонъ — ще се отпразднува Освобождението на града Варна отъ петвѣковното политическо иго и годишниятъ празникъ на Варненското културно-просвѣтно и икономическо дружество „ВАРНЕНСКИ КОРЕНЯКЪ“.

По този случай умоляватъ се всички варненски грандани, дружествени членове и съмишленици да присѣтствуватъ, на 9 августъ, въ 10 часа пр. пладне, въ църката „Св. Архангелъ Михаилъ“ на

ПАНИХИДА И МОЛЕБЕНЪ

Също да отдадемъ предъ Бога нашата дълбока и искрена благодарностъ и непринудена признателностъ къмъ великия руски народъ за дадената ни свобода и призовемъ Бога и духовния покровителъ на дружеството ни „Св. ПАНТЕЛЕЙМОНЪ“ да благословятъ нашитѣ начинания.

Нека съ присѣтствието си да почетемъ паметъта на починалитѣ коренни жители, членове на дружеството и да отправимъ нашитѣ топли молитви за упокоение на тѣхнитѣ души.

Умоляватъ се всички варненски граждани да присѣтствуватъ на това тържество и украсятъ домоветѣ и магазинитѣ си съ националния трибагеникъ.

Отъ Варненската градска община

и Варнен. културно-просвѣтно и икономическо д-во „ВАРНЕНСКИ КОРЕНЯКЪ“.

9-й августъ

(27 юлий ст. ст.)

Знаменита е тая дата — „Св. Пантелеймонъ“ — за варненци и особено за кореннитѣ жители. Знаменита е за варненеца, че празнува освобождението на града отъ тежкото турско иго съ възторгъ и сѣйния блѣсъкъ на политическата свобода, защото нѣма по-ценно благо за единъ народъ отъ свободата, и варненци, ценящи своята свобода, въ тоя день, трѣбва да подчертаятъ своето единодушие въ тържественото му отпразднуване при съзнание, че нѣма по-великъ день на единъ градъ отъ тоя, въ който се е сдобилъ съ свобода. За кореннитѣ жители, че празнуватъ едновременно съ празника на Културно-просвѣт. икон. д-во „Варненски Коренякъ“. Дружеството подъ своето знаме, което е свещено за всѣки корененъ жителъ, което обединява, сплотява всички съзнателни коренни жители, безъ памятуване партиитѣ, въ името на благородната задача, възложена на д-вото да изпълни съгласно устава, избра тоя день за свой празникъ, намирайки историческа връзка между тоя день и деня на освобождение на града отъ победоносната руска войска. „Варненски Коренякъ“ е движение, подето отъ благородна, родолюбива подбуда за обединение, сплотяване на кореннитѣ жители въ едно мощно тѣло, и не е плодъ на частни амбиции на инициаторитѣ му, които заслужаватъ охвала, а е съзнание къмъ туга, просвѣта, помагане на читѣ, къмъ развитието и ве-

личieto на града. Съвмѣстното празнуване на тоя великъ и знаменитъ день на гражданитѣ и организираниитѣ членове не е случайно, защото варненци, ценящи своята свобода, трѣбва да подчертаятъ, както се каза, своето единодушие, сплотеностъ, за да могатъ дружно, съ огледъ на общитѣ интереси на града, да заработятъ за преуспѣването на своя роденъ градъ.

Д-вото, изпълнявайки своята уставна задача, трѣбва да приобщи своята системна и безшумна дейностъ къмъ похвалната и планомерна дейностъ на общинскитѣ фактори и съ такава съвмѣстна дейностъ да се издигне града въ културно, просвѣтно и благоустройственно отношение, като се увѣковечи наименованието на града — бисеръ на Черното море! Изхождайки отъ това схващане, предъ насъ се стели друмъ, по който, съединени и сплотени, да вървимъ смѣло и да превъзмемъ всички срѣдостѣния, които би се изпречили и издигнали противъ правилното и успѣшно развитие на града, за неговото величие, за неговото благоденствие.

Нека всички, прочее, съзнаемъ, че д-вото, имайки свой идеалъ, който е идеалъ на общината, ний сме на правъ пѣтъ, като зовеме всички граждани, организирани и неорганизирани коренни жители, къмъ обща дейностъ, къмъ единъ животъ, за осъществяване на идеала „бисеръ на Черно море!“

А. И. Мановъ, о. з.

Краткъ прегледъ къмъ историята на Варна.

Преди 2509 години, гдста чаровна гора и зелени тревисти ливади покривали нашия край. Въ него Кробизи — тракийски овчари безгрижно пасѣли своитѣ гойни стада, свирейки съ меденъ сладкогласенъ кавалъ идилични пѣсни по вдъхновение отъ бога на музиката Орфей, обитателя на не далечна тракийска планина Пиерия.

Тѣхния, обаче, идиличенъ животъ билъ нарушенъ отъ придошлитѣ смѣли и предприемчиви Милети отъ Иония (Мала-Азия), търсейки удобно мѣсто за селище и търговия. Тѣ се установили тукъ и основали града Одесосъ въ 570 год. пр. Хр.

Въ края, обаче, на 6-й вѣкъ, това име изчезло и вмѣсто него се явява името Варна.

Въ 513 год. пр. Хр., край нашия градъ минали многобройнитѣ войски на персийския царь Дария I, таспъ, който споредъ Херодота, бързалъ да накаже скититѣ. Но подчинението на нашия градъ на персийцитѣ не е траяло много, защото ние скоро го виждаме, като столица на така наречения Пентаполисъ, числящъ се въ съюза на 5 града, а именно: Томисъ (Кюстендже), Калатисъ (Манкаля), Одесосъ (Варна), Месемврия и Аполония (Созополъ). Всички тия градове сж биле федерирани съ свое народно управление.

Къмъ края на II вѣкъ, на сцената се явяватъ гетитѣ, слѣзли отъ скандинавскитѣ планини. Тѣхното владичество траяло до 370 г., когато се явяватъ хунитѣ, които въ 391 год., като преминали Дунава подъ предводителството на Атила, опустошили Мизия и Тракия.

Въ 442 год. Атила превзелъ Варна и сключилъ договоръ съ визан-

тийцитѣ, вѣрояно въ кулата, която днесъ наричатъ Аспарухова.

Въ 558 год. по Дунавскитѣ области се явява новъ силенъ народъ — аваритѣ, които покорили отдѣлнитѣ племена, между които и първобългарскитѣ утригури и кутригури.

Кубрагъ освободилъ българитѣ отъ Аваритѣ и основалъ Великата България отатѣкъ Дунава. По причина на раздоръ между неговитѣ синове, Аспарухъ, следъ смъртъта на Кубрата, трѣгналъ съ своитѣ хора къмъ византийската земя. Аспарухъ съ своитѣ хуно-българи превзема Варна въ 678 год. Покорилъ седемтѣхъ славянски племена, като сключилъ въ 679 год. миръ съ Цариградското правителство и поставилъ основитѣ на официално признатата българска държава отсамъ Дунава.

Следъ известно време, Варна наново попада подъ византийцитѣ.

Обаче, въ 1202 год. явява се българскиятъ царь Калоянъ, който обсадилъ Варна и съ пристѣпъ я превзелъ.

Отъ югъ се подава друга грозна стихия — Исламътъ. Папата сполучва да образува кръстоносенъ походъ, на чело съ Владислава и на 10 ноемврий 1444 г. става кръвопролитно сражение при с. Владиславово (Паша-кьой) гдето кръстѣтъ е билъ победенъ.

Следъ падането на Варна и на България подъ турско робство, почватъ чернитѣ дни — Варна не престава да бжде прицелна точка на завоеватели.

Въ разни градове въ България презъ туй време се основаха възстанически кржжочи. Въ варненския кржжокъ се числятъ: х. Рали, Братя Георгиевичъ, Христо и Николай Да-

скалови, Хр. Попови, Ив. Сапуновъ, А. Недѣлковъ, Коларовъ и др.

Освобождението на българитѣ отъ турско робство било предметъ на руската дипломация и за това още въ 1610 год. виждаме първия походъ на запорожкитѣ казаки противъ турцитѣ и превземане на града Варна отъ тѣхъ.

Въ 1773, 1810 и 1828 год. походитѣ на руситѣ къмъ Варна продължаватъ. Въ 1853 год., въ кримската война, Варна става сборенъ пунктъ на съюзнитѣ войски — англичани, французи и турци. Най-сетне, въ 1877 год., руситѣ предприематъ последната руско-турска война за нашето освобождение. Варна бѣше превзета отъ руситѣ на 27 юли (ст. ст.) 1878 год., когато блѣсна зората на своботата въ нашия градъ, за да не угасне никога вече.

Отъ всичко до тукъ казано явствува, че многострадалното ни отечество е посрещнало многобройни азиатски пълчища; било е театъръ на кървави подвизи отъ съседнитѣ тракийци, македонци, римляни, византийци, гети, скити, готи, хуни, авари, славяни, българи, даки, венгри, турци, руси и генуези. Нѣма педа земя въ него необлѣна съ многоценна човѣшка кръвъ.

Варненци съ таково славно минало до скоро, нѣмаха никакво дружество за кореннитѣ жители на града, за да запазятъ традицитѣ си, да се опознаватъ, да се взаимоподпомагатъ, когато градове безъ особено минало иматъ вече свое дружество и сж написали историята на родния си градъ.

Ние се надѣваме, че най-сетне, варненцитѣ ще си подадатъ ръка и сплотени около дружеството „Коренякъ“, ще употрѣбятъ усилие за подигане града и гражданитѣ въ културно-просвѣтно и икономическо отношение и извоюване ония блага, които други градове сж придобили отдавна поради своята сплотеностъ.

На работа!

Това е мощниятъ викъ отъ вси страни къмъ Дружеството ни. На работа! Новото настоятелство, както и членоветѣ на Д-вото трѣбва да усилятъ дейността си, която да погълне цѣлото имъ същество, цѣлото имъ внимание, цѣлата душа. Нека поставимъ въ движение организационния апаратъ за привличане въ Д-вото на невлѣзлитѣ още въ редоветѣ му коренни жители, нека дадемъ величавъ примѣръ на лична самопожертвувателностъ, на воля, на трудъ, на смѣлостъ, като се стараемъ, съвмѣстно съ общинскитѣ фактори, да подобримъ поминѣка на гражданитѣ, добруването имъ, като една действителностъ, стояща надъ всичко по-ценна, по-сжпа отъ личното наше благо. Това е нашъ нравственъ дългъ, защото нашата обичъ къмъ родния ни градъ, е безпредѣлна и постоянна. Кореннитѣ жители сж видѣли тука дневната ярка свѣтлина, дишали сж и дишатъ оживителния зефиръ на родния си кжтъ, порастнали сж подъ непрестанния морски шумъ. Нека да заработимъ съ живото слово, да се прѣснемъ, като пчели, на всички страни и съберемъ плодъ за сградата на Дружеството ни. Нека тѣзи, които ни слушатъ, да не запушатъ ушитѣ си и нека този нашъ мощенъ викъ да намѣри откликъ въ сърдцата на всички граждани! Потикнати отъ нашата пламенна обичъ къмъ родния ни градъ, въодушевени отъ народенъ духъ, отъ съзнанието, че всичко се върши за благо на гражданитѣ, за развитието на града ни, ние отправяме този зовъ: „На работа!“

Бѣловласовъ

Стремете се чрезъ общи усилия да издигнемъ Варна, за величието на България!

Господинъ Ангеловъ — Варна.

Освобождението на града Варна.

Следъ 434 годишно робство подъ турската властъ, въ 1878 год. 9 августъ (27 юли ст. ст.) изгрѣ, най-сетне, зората на свободата надъ варненцитѣ. Рускитѣ войски на този денъ, начело съ своитѣ генерали и развито знаме, влѣзоха тържествено въ града, предвождани отъ музиката презъ наречената тогава „Ибрямъ-капия“ и се отправиха направо въ малката българска църква „Св. Архангелъ Михаилъ“.

На площадътъ предъ църквата бѣ издигната арка съ надписи и знамена: руски и български. Първенцитѣ тукъ чакаха войската съ хлѣбъ и солъ, поставени на табла, които да поднесатъ на своитѣ освободители въ знакъ на покорностъ.

Каква бѣ радостта на народа, не може да се опише. Само оня, който е присѣствувалъ тамъ по това знаменито и трогателно време, може да си представи.

Генералитѣ спрѣха войската предъ площада на църквата, а сами влѣзоха въ нея, за да възнасятъ благодарствена молитва на Всевишния. Учителътъ Д. Станчевъ произнесе речъ въ църквата, като между друго каза: „Вие братя, едни по кръвъ и вѣра, дойдохте и изпълнихте християнски дългъ, като оставихте бащи, майки, братя, сестри, деца и домове. Дойдохте да освободите вашитѣ братя отъ турско иго“. По това време присѣствующитѣ плачеха.

Следъ молебена генералитѣ посетиха и другитѣ християнски църкви. Дадена биде заповѣдь на войската

да се разположи на лагеръ около Варна. И така се освободи Варна отъ дългото иго и се сдоби съ човѣшки правдини и свободенъ животъ.

Въ този денъ, когато празнуваме това славно събитие на свободата, длъжностъ е на поколението да отдаде нуждната почитъ на всички ония, които допринесоха за развитието и процвѣтяването на града ни, та той, отъ единъ старъ, съ срутени здания, малки и криви улици, днесъ е царската на Черно море — красивъ, чистъ, съ великолепни здания и повече отъ 70,000 жители; градъ, който може да конкурира дори съ европейски градове.

Б. Вакъвчиевъ — Варна

Монастира Св. Константинъ

На единанесетия километъръ въ източна посока, покрай черноморския брѣгъ на гр. Варна, въ гънкитѣ на спущащитѣ се склонове на добруджанското високо плато и въ последната, едва доловима чупка на образуваната равнина, не далечъ отъ двореца Евксиноградъ, се намира нѣкогашния манастиръ, а сега лѣтовище „Св. Константинъ“.

Още съществуватъ остатъцитѣ отъ нѣкогашния манастиръ. Добре е позната въ цѣлата околностъ, малката схлупена църквица, известна съ своята чудотворна икона. Тая църквица брой едно много старо лѣточислене и по преданието е била основана въ първитѣ дни на християнството, когато буйна и непристѣпна гора е заливала тоя край, гдето въ

самота, уединение и самосъзерцание, близо до необятната морска повърхностъ, при плѣска на морскитѣ вълни, е могло човѣкъ да се отдаде спокойно на размишление, молитва и разкаяние.

Манастирътъ въ турско време е бивалъ многократно ограбанъ, разрушаванъ и подпалванъ отъ повилнитѣ и необуздани правовѣрни на султана. Следъ освобождението мѣстото е представлявало почти разрушеностъ, но българското правителство, варненската постоянна комисиия и особено варненската община сж направили всичко онова, което виждаме днесъ. Това мѣсто стана срѣдище за отмора и отдихъ, при единъ удобенъ плажъ и хигиенични жилища, съ лесенъ достѣпъ за всѣка кисия.

Близо до църквицата се намира една интересно съзидана чешма съ много изобилна кристална и лѣковита вода.

Сградитѣ, служащи за жилища на лѣтовницитѣ, сж направени въ български стилъ, съ веранда, модерно мебелирани и доста удобства.

Непосрѣдствено до лѣтовището има обширна зеленчукова градина, съ винаги прѣсенъ зеленчукъ. Непосрѣдствено до морския брѣгъ има прекрасенъ паркъ, съ добре поддържанъ бюфетъ. Плажътъ на лѣтовището е много добъръ, съ чистъ и изобиленъ пѣськъ. На самия брѣгъ има пристанъ. Цѣлата мѣстностъ е крайно приветлива и закрыта отъ севернитѣ вѣтрове, което е подпомогнало да разрастнатъ около манастира разни почивни станции.

Не далечъ отъ манастира е издигнатъ по височайше иждивяване единъ храмъ на човѣчността — детскиятъ здравенъ санаториумъ.

Лѣтно време, хубавата мѣстностъ, изрядниятъ пѣсьченъ брѣгъ, удобно то съобщение по море, чрезъ моторници и по суша, чрезъ отокаритѣ, привлича маса граждани и лѣтовници, които отиватъ да прекарать нѣколко часа или дни въ приятна наслада всрѣдъ това чародейно кжтче на нашия варненски лазуренъ брѣгъ.

ХРОНИКА.

Осмата международна изложна въ Варна се открива на 13 августъ т. г. въ 9¹/₂ ч. сутринята следъ освещението на палатитѣ. Изпратени сж покани за присѣствие.

Съгласно позива на Варненската градска община и Култ. Пр. и Ккон. Д-во „Варненски Коренякъ“ къмъ варненскитѣ граждани и кореняци, утре — 9 Августъ — въ 10 ч. пр. пладне, въ църквата „Св. Архангелъ Михаилъ“ ще се отслужи панихида и молебенъ. Умоляватъ се гражданитѣ и дружественитѣ членове да присѣствуватъ.

Избраното настоятелство на 16.VII.1939 год. въ общото годишно събрание на Кул. Пр. и Икон. Д-во „Варненски Коренякъ“ въ заседанието си на 26.VII се конституира както следва:

Настоятелство:

Господинъ Ангеловъ — председ.
Инж. П. Куртевъ — подпредсед.
Николай Милковъ — подпредсед.
Богданъ Трифоновъ — секретаръ
Борисъ Томовъ — касиеръ
Димитъръ Петровъ — домакинъ
Христо Теохаровъ — съветникъ
Стефанъ Станевъ — съветникъ
Данаилъ Велевъ — съветникъ

Подгласници:

Сава Костовъ
Любенъ Станчевъ
Василь Видинлиевъ

Контролна комисия:

Проданъ Карабатаковъ
Стефанъ Фиковъ
Атанасъ Герджиковъ

Подгласници:

Стелианъ Късовъ
Стойко Добревъ

Печатница „Просвѣщение“

По поводъ тържественото поклонение предъ паметникъ-мавзолея на Владиславъ Варненчикъ

(На 6 августъ 1939 г.)

СОНЕТИ

Ти рицаръ бѣ и строенъ катъ топола,
Съ сърдце на благородство — милостта,
Обкръженъ съ ореолъ на младостта
И съ пламененъ гордъ взоръ, и твърда воля!

Сияйше въ баграница, златна слава,
Витязъ! ти отъ сждбата бѣ избранъ
В'мигъ да се опълчишъ противъ зла сганъ
На диво-яничарската държава!

Напустна пищия дворецъ, разкошенъ
И трѣгна съ боенъ конь за люта бранъ
Съ дружини смѣли, за безпощадна кланъ,

Съ устремъ вихровенъ и съсъ духъ надежденъ,
Противъ омразнитѣ спахии съ бѣсъ,
За слава и Христова света честь!

Поклонъ, поклонъ на васъ, герои смѣли,
Кои пролѣхте вашта кръвъ безценна
За свето дѣло, вѣрата свещенна
Въ далечни отъ родината предѣли!

Поклонъ предъ вашта славна смъртъ юначна!
О, мрѣхте вий по този кжтъ безъ страхъ!
Покойници, поклонъ предъ ваши прахъ,
Почива той въ земята хладна, мрачна!

Въ жестоки бой за вѣра и свобода
Изпълнихте вий ваши дѣлъ свещенъ
Съсъ доблестно сърдце, съ духъ възвишенъ,

Безъ страсть и цель користни, безъ изгода!
Почивайте сега вий въ тиха вѣчностъ,
Въ покоя на задгробната безпечностъ!

Варналиевъ

ПЛАЖЪ

Небеснитѣ чертози тамъ свѣтлѣятъ
На слънцето отъ златнитѣ зари
И сини морски глѣбини нѣмѣятъ.
Непоносима жега вредъ цари!

На жежки, брѣжни и златисти пѣськъ
Наяди пѣятъ радно и съ омай,
И гуркатъ се въ водитѣ въ чуденъ блѣськъ,
А взорътъ ни се спира тамъ, се май.

Чаровенъ кжтъ, где всѣки си почива,
Отъ грижи всѣкидневни несмутенъ
И слуша морски шепотъ възхитенъ,

Катъ морскиятъ и свежъ зефиръ се влива
Въ гърди му, чувствува мощъ чудна жива
За трудъ, борба въ живота опрѣсненъ!

Варналиевъ